

PEDANII Π Ε Δ Α -

DIOSCORIDIS

Anazarbei de venenis, quó-
que modo arceantur, viten-
túrque, Liber Sextus.

ΚΙΟΥ ΔΙΟΣΚΟΡΙ-

δου Αναστασίας πάλι Διολιπ-
ρίων φαρμάκων καὶ τῆς αὐτῶν
πεφυλάκως βιβλίον ἔκτον. 5

VPERIO-
ribus amicif-
sime Arée li-
bris, tradidim⁹
de aromatib⁹
oleis, vnguen-

tis, arboribus, & earūdem fru-
ctibus, lachrymisque : item a-
nimalibus, melle, lacte, seuo,
frumentis, oleribus, herbis, ra-
dicibus, liquamentis, vinis, me-
tallisque. In hoc verò totius
operis vltimo, facultates me-
dicamentorum recensēbimus,
quæ prodesse nobis, aut offi-
cere possint. Vitata igitur ora-
tionis prolixitate, opus institu-
tum prosequamur. Huiuscemo-
di autem tractatus, cum bifa-
riam distributus sit : in partem
venena præcauentem, ita vt ne
fallant sumentes, aut si quan-
do per imprudentiam den-
tur, vt tum quoque innoxia
fiant, irritaque : & in ratio-
nem iis succurrendi, qui iam
noxiam sentiunt : primum dis-
feram de præcauendi modo,

quem

ΠΟΔΟΝ-
τες ἐν τοῖς περ
γραφεῖσι βιβλί-
οις φίλτατ' Α-
ρεῖ, τ' πάλι α- 10
ρωμαίων καὶ ἐ-

λαίων καὶ μύρων καὶ δένδρων καὶ
τῶν ἐξ αὐτῶν καρπῶν καὶ σακρύ-
ων ἔστι τὸ ζῶον καὶ μέλιτος, καὶ γα-
λακτος καὶ σέατος, καὶ τῶν λε-
γομένων σπιρῶν καὶ λαγαίων, ἔστι 15
τὸ τὸν σύμπαιτα πάλι ριζῶν καὶ
βοτανῶν καὶ χυλισμῶν, καὶ οἰ-
νων καὶ μεταλλικῶν λόγων. ὧς τέ-
τω τελευταίῳ ὑπαρχοντι τῆς ὀ-
λης περὶ φαρμακείας καταγερόμε-
θα, πάλι τῆς τῶν ὀφελῆν ἡμῶν 20
ἢ βλάβης διναμῶν φαρμά-
κων ἐνέργειας. Παρεπιτησάμε-
νοι οὖν πῶς πολυλογίαν, ἐπαυ-
μῶν ὅτι τὸ περὶ κείμενον, μετρί-
ως δὲ τῶ τοιαύτω διχῶ· εἰς τὸ
πεφυλακὴν τὸ μὴ δὲ πῶς ἀρ- 25
χῶν* λαμβάνειν, ἢ εἰ καὶ πῶς λά-
βοι διδόμενα, ἀνεγέρηται ἡμῶν
ὡς καὶ εἰς τὸ βοηθεῖν μακρὸν τῶν
πεπληκῶτων. Πρῶτον δὲ εἰμι
πάλι τῶ πεφυλακτικῷ τῷ περὶ,
δοξαζόμε

5 δι' ἡμέρας ὅντος ὥς οἱ ἀρχαῖοι ὑπέ-
 λαβόν, διὰ τὸ τὸν λείψανον διδόν-
 τας οὐτὸν μηχανῶνται, ὥς κ' ὁ τὸν
 ἐμπειρωτότοις ἐξαπατῶν· τὰς
 μὲν γὰρ πικρίας ἐξαερῶνται τῶν
 10 φθαρτικῶν φαρμάκων ταῖς μι-
 γρῶσιν γλυκύποισι, ταῖς δὲ δι-
 στωδίας ταῖς τῶν ἀρωμάτων χα-
 ταμίξιν ἢ ταῖς τῶν ὑλῶν ἐπ'
 ὠφελείᾳ δοκουσῶν προσσφίρεινται.
 μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἀσθενείαις
 15 ὥς ἀψινθίῳ ἢ τετραρχεῖν ἢ
 ὑσώπῳ, ἢ θυμάρῳ, θυμῳ τὲ
 καὶ οειραῖῳ ἢ ἀβροτόνῳ, ἢ ἰσι-
 ρῳ ἢ κισσείῳ, καὶ εἴ τι δοκεῖ
 κατὰλληλον τοῖς κατάρρουμέ-
 νοις φαρμάκοις ἔχειν ποιότητα.
 20 ὅπῃ δὲ τῶν πικρῶν ἐν οἴ-
 νοις σκληροῖς ἢ ζωμοῖς, ἢ ἐν
 γλυκεῖ, ἢ ἐν μελιθεῖ, ἢ ἐν
 γλυκύῳ, ἢ ἐν χυλοῖς, ἢ φακῶ,
 ἢ ἐν ἀλφίτοις· ἢ ἐν φαρμάκοις ἢ
 ἐν ἄλλοις ποτὶ τῶν προσφίεσμε-
 25 νων συνιστοποιῶντες. ὅθεν τὸν
 ὑποπτεύοντα δεῖ παρατείνειν
 τὰ κατάρρουμένα τῶν ἐδεσμά-
 των, καὶ πᾶσαν ὀπιτεταμέ-
 νην ποιότητα γλύτων, ὅσα εἴ-
 σι διὰ τῶν γλυκῶν ἢ ἀλυκῶν
 30 ἢ ὀξέων διαφυλάττειν καὶ τὸν
 δεδιγκότας ἢ πενήοντα δὲ ἐ-
 πιτάσας, μὴ ἀπρόως πίνειν
 ἢ ἐπείγειν προσέχοντα τῇ ποιό-
 τητι τούτων, μάλιστα δὲ ψυχρὸν
 ὕδωρ προσλαμβάνειν πίνοντας.
 ἀπο-

quem esse difficillimum pleri-
 que maiorū arbitrantur, quod
 dantes clām venena, ita in-
 dias temperant, vt peritissi-
 mum quenque decipiant. Si-
 quidem venena sua amaritu-
 dine, permixtis dulcibus, spo-
 liant, & graue odoris virus mi-
 stura odorum eximunt:
 aut medicamenta immiscunt,
 quæ tuendæ sanitatis gratia da-
 ri putantur: & præsertim in
 valetudine, vt absinthium, tra-
 goriganum, satureiam, aut hyf-
 sopum, quinetiam thymum,
 irim, organum, abrotonum,
 castorium, aut si quid medica-
 mentis purgatoriis cognatam
 habere qualitatem videatur.
 Aut potionibus inserunt: vt vi-
 nis asperis, iuribus, passō, mul-
 sâ aquæ, musto, succis, vt in
 cremore lentis, polentis: aut
 medicaminibus, aut aliis quæ
 assumuntur edulij speciem re-
 ferentibus. Quare qui in ea
 suspicione sunt, cōditos cibos
 vitare debent, omniq; intenso
 sapore dulcium, aut salforum,
 aut acidorum, abstinere: nec
 sitibūdī affatim bibere, aut esu-
 rientes voraciter comesse, se-
 p̄r̄q; ad sapore horum diligē-
 ter attendere, præsertimq; po-
 tu frigidam aquam presumere.
 Satiato

DIOSCORIDIS

Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè postea concoquuntur. In agris quidem facile cauemus potiones auxiliij prætextu dari solitas, quas offerunt improbi veneficorum: artifices: itaque ob id laborantes morbo non perinde audentium iniuriis patent. Et hæc quidem ne facile incauti seductique homines capiantur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetent, & inefficaces irritasque reddant: cuiusmodi carica sunt cum iuglandium nucibus manducata, & quæ cedromela vocant, id est citria, seminisque napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut creta quæ Lemnia sphragis appellatur, pondere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglâdis nucleum: aut caricas duas, & salis calli ieiuni fumant, & nullo veneni genere læduntur. Antidota ex vino sumpta eundem effectum præbent: inter quæ intelligitur magnû Mithridatium, & quod scinco, & quod sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obstitunt peculiaries quidâ corpo-

ὑποπληρωθείσης ἥ τις ὀρέξεως, ἀπεπτότατοι γίνονται τὸ λοιπὸν αἱ ποιότητες. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἀδυναμῶν, καλῶς παραιτούμεθα ταῖς * παρεὰ τῶν ἐν ἑστίῳ ὀφθεία διδοῦν φαρμάκων πόσεις, ὡς εἰσφέρεισιν οἱ χακουργόντες τὴν διληπτήν. ὥς τε διὰ τοῦτο διδασκωμένοι γίνονται τὸν νοσοῦντα. καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸ μὴ ἐνχεῖσθαι ἀλίσκεται παλαιωμένοις ἐφοδός, αὐτὴ. ἐτέρα, δὲ 10 ἢ τις ὅτιν ἀνυτικωτέρα, δεινὸν ὑποπτεύονταί τι τοιοῦτον, προσλαμβάνειν τι, καὶ ἀδυνάτα κατασκευάζειν τὰ φάρμακα. ὥς ταῖς τε ἰσχάδας μαστοινομένοις μετὰ βασιλικῶν καρῶν, καὶ τὰ καλοῦμεθα δὲ καθρόμηνια, βουνιάδος τε σπέρματος ὀκλήν μετ' οἶνου, ἢ χαλαμίνθης τῶν φύλλων ὁμοίως, ἢ μήλου τῆς χαλουμένης λημίας σφραγίδος, τὸ αὐτὸ πλῆθος συν οἶνω. ἢ πωργάνου φύλλα καὶ καρῶν βασιλικῶν τὸ ἐν τῷ, ἢ ἄλλων χρόνιον καὶ ἰσχάδας δύο νήσεις προσφερῆσαι, καὶ ἑστίῳ οὐδεὶς ὅπου βλαβήσονται φαρμάκου. καὶ αὐτὴ δίδωται δὲ προσλαμβάναντες 25 μετ' οἶνου τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ὅτι ἢ διὰ τοῦ σκίρκου, καὶ ἢ διὰ τῶν αἰμάτων, καὶ ἡ χαλουμένη μεγάλην मिथ्रिदातῆος. αὐτὴ πᾶσι σίσι δὲ πλάκῃς καὶ ἰδιουσὶν κρίσις σωμα-

corpo-

σωματων αἱ πρὸς διατάσεις.
 διὰ πινας βρωμάτων ἢ πομά-
 των πρὸς πινες, ἢ πρὸς οἶνον
 ἐκλύουσιν γὰρ τὰς ἐνέργειας τῶν
 ἐπισταγερῶν φαρμάκων, καὶ τὴν
 ἀνάδοσιν αὐτῶν καλύπτουσιν πρὸς
 πεπληρωμῶν τῶν πόρων ὑπὸ
 τῆς ἀρρηφείας τοῦ φέτος. Ἐπει-
 δὴ δὲ καὶ ἀειτάσεις πινες ἐν ἀ-
 ποδημίᾳ δίχα ἐπιδουλήσας πολ-
 λάκις ἐπιφέρεισιν ὁμοίους κινδύ-
 10 νοις, ἀνὰ κινδύον ὑπολαμβάνει καὶ
 ἀπὸ τούτου διαλαμβάνει. Διήσκει γὰρ
 ἀρρετὸν μὲν ἐν ὑπαίθεροις τό-
 ποις, ὡς δυνάτον ἐστίν. καὶ ἐτοι-
 μάζειν τὰ πρὸς βροχὴν καὶ πό-
 σιν. Διεύτερον δὲ ἐν ὑποστέγῃ* ἐ-
 15 πιμελῶς καὶ ταπεινῶς τὰς ὁ-
 ράς. πολλάκις γὰρ ἐν τῶν ὑ-
 ποστέγων ἀνέπει ζεύφα φθο-
 ροποιᾷ, ὡς ἀρραλὰ γινώσκουσιν καὶ ὅλ-
 λα πινὰ ἐρπετὰ. καὶ ὁ κελούμε-
 νος ἀπὸ αὐτῶν καὶ τοῖς παρθε-
 20 ρέουσιν δὲ τὸν οἶνον ἀγχείοις ἐναρ-
 γῶς καὶ ἐπιμελῶς ἀρροῦσθαι δεῖ.
 ἔλκεται γὰρ ὑπὸ τῆς ὀσμῆς τοῦ
 οἶνου τὰ ἐρπετὰ, ἃ πινὰ πολλά-
 κισ ἀνέπειν μὲν τὸν ἰὸν ἀπὸ μὲ-
 σαν, ἐμπεσόντα δὲ ἀπὸ δακτύλου,
 25 καὶ ἀπὸ λείας ἐγχεῖντο αὐτὰ τοῖς
 ἀρροῦσιν καὶ ὑπὸ τοῖς. Πρὸς μὲν τὸ
 ἀνέπειν τοῦ οἶνου εἶναι, καὶ ἀρ-
 ροῦσθαι, ταῦτα εἰρησίου. εἰ
 δὲ πινες ἐκὸς τὰ γινώσκουσιν ἀρροῦ-
 σθαι γινώσκουσιν, ἢ καὶ ἐξ ἐπιδουλήσας π-

707

corporū affectus certo quodā
 modo cōstitutorū cū quadā ci-
 bi potūsq; qualitate, tū vini co-
 pia ita tēperatorū, vt cū vene-
 nis diffentiāt: siquidē ingesti ve-
 neni vires frangūt, atq; iā prio-
 re alimento farctis præclusisq;
 meatibus, obstat ne membra-
 tim per digestionem insinue-
 tur. Verumenimuerd, quoniā
 fortunæ necessitas interdū si-
 milia discrimina peregrē agen-
 tibus affert, absque vllis insidiis
 hominū, nō nihil differendum
 mihi de hac re necessariū du-
 co. Iam primū igitur culinā ap-
 parare loco subdiali cōuenit,
 cibōsq; & potus in huiusmodi
 loco struere. Si id fieri cōmo-
 dē nequit, secunda erit cōditio
 hæc, apparādi apponēdiq; sub
 tecto. Sed tū diligēter laquea-
 ria animaduertēda: frequenter
 enim à superioribus cōtabula-
 mētis animalia decidūt, exigua
 quidē, sed quæ nō modicā per-
 niciem moliantur, vt phalāgia,
 stelliones, & alia quædā repti-
 lia. Porro vinaria vasa diligēter
 intuerit oportet: nanq; reptilia
 odore vini illiciuntur, quæ in-
 terdū sorbendo, noxiū virus e-
 ructarūt; interdū verò delapsa
 immerisq; expirarūt, & exitij
 causas hauriētibus attulerunt.

Secd

DIOSCORIDIS

Sed hec haecenus dicta sint, ne
cauti & puidi ifidiis pateat. q
fi q. sua ipote, aut ex quorundā
ifidiis supserūt, auxiliari primo
quoq; tpe oportebit: siq; dū
comites singulorū venenorū
notē expectāt, imedicabile fit
venenū, & paulisper neglectū,
medicamētis egrē cedit. Quare
fi q. p. cōperto se virus sup fuisse
intelligāt, & fateāt, aut eorū q.
aderāt testimonio cōstet, proti-
nus ad idonea remedia trāseū-
tes, facillē peculiari natiueq; cō-
stitutioni restituem⁹. Neq; enim
iis assentimur, q. prorsus auxilia
i huiuscemodi frustra adhiberi
cōtēdūt. Quo. n. modo morbi,
quorū causē cēce latētēsq; cor-
porib⁹ infidēt, medicinā admit-
tūt, & q. forinsec⁹ incurrūt ve-
nena, medēdi rationē aspernā-
tur? Equē verō oēs morbi pro-
causarū igruetiū magnitudine,
prōq; anteceditib⁹ affeetiōib⁹
qualitib⁹sq; q. b⁹ sit opportunū
corp⁹, vel medicabiles sunt, vel
nullis cedūt medicamētis. q. si
q. forsan obmutescētes, aut te-
mulēti, aut nolētes alioq. vene-
nū a se egeri, nullā nobis ei⁹ co-
gnitionē prebeāt, tū ptin⁹ acce-
dēdū ad ea q. cūmuniter epo-
tis q. buscūq; venenis opitulari
cōsueuerūt. Atqui nullū magis
in omnia

των λάθρην, δέοσι μινδεν ἀγα-
θημύροις βοηθεῖν· εἰς γὰρ τὸ πε-
λειυδὲν τὰ παρὰ τοὺς ποταμοὺς τα-
μεῖα ἐκείνου τῶν φαρμάκων ἀνία-
τίν· οὗτοι, δυσκοινητῶν αὐτῶν διὰ
τὸν χεῖρον γινόμενων. ἑὰν μὲν ἐν
οἱ περὶ στενὰ γέφυρα νοήσαντες ὁ-
μολογήσωσι τὸ περὶ φάρμακον,
ἢ πινεῖ τῶν συμπαρέντων, παρὰ
χρῆμα ἐλθόντες ἐπὶ τὰ κατὰ λ-
ληλα βοηθήματα, ἴασι δὲ εἰς τὸ
κτ' φῶσιν ἡ οἰκείον ἄξιον αὐτοῦ 10
κατὰ τὴν φύσιν. οὐ συγκαταπίπτει-
ται τοῖς λέγουσιν ἐπ' αὐτῶν κατὰ
παρὰ ἀρετὰ περὶ τὴν γίνεσθαι. πῶς
γὰρ τὰ μὲν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ σώ-
ματι γινόμενων αἰτίων πάσῃ θε-
ραπείᾳ ἐπιδέχεται, τὰ δ' ἐκ τῶν
τῶν ἐξωθεν συμπίπτοντα φαρμά-
κων ἀρετὰ περὶ τὴν γίνεσθαι ὁμοί-
ως γὰρ πάντα τὰ περὶ τὰ σώματα
γινόμενα νοσήματα, θεραπευτέ-
τα ἢ ἀρετὰ περὶ τὰ μέγ-
στη τῶν περὶ πόντων αἰτίων, ἢ
ταῖς περὶ διαδύσεως ἢ ἐπὶ τῇ θεό-
τητι τῶν σωμάτων. εἰ δέ τις
αὐτῶν κατὰ τὴν φύσιν ἀφανίαις
ἢ παρονίαις, ἢ ἀλλῶ διὰ τὸ μὴ
βίβλεσθαι ἐξάγειν αὐτὸ ἀσυμφανὲς
ἡμῖν ποιῶσι τὸ φάρμακον, τὸ τε 25
δεῖ ταχέως ἐρῆσθαι ἐπὶ τὰ κοι-
νῶς ἀρμόττοντα τοῖς οἰσιν ἡ περὶ
φάρμακον πεπωκόσιν. οὐδὲν δέ
δύναται κοινότερον βοήθημα δέ-
δωκεν, τοῦ τὸ δέξιν φάρμακον

☞

πρὸ τοῦ ἐπιχρῆσαι, διὰ τοῦ ἔγ-
 ρισαι τόπου καυοῦ εἰς τὸ ἐκτός.
 ὅθεν μηδὲν ἀναλωθὲν ἀπορροή-
 σαι φέρεται, δεῖ ἔλκωσι θερμῶν, ἢ καὶ
 ἰδίαν ἢ μεθ' ὑδατος ἐμείναι ἀ-
 νὰ γὰρ ζώντας. εἰ δὲ μὴ παρὲν ἔ-
 λκωσι τῶν τόπων μὴ φερότων,
 βούτυρον ἀπὸ τοῦ ἔλκωσι μεθ' ὑ-
 δατος θερμῶν ἢ μαλακῶν, ἢ λι-
 νοπέριον ἢ τριγυρῶν, ἢ πηλῶν,
 ἢ κηρίων ἀπέρματος, ἢ χόνδρου
 10 ἀφελήματος. οὐ μόνον γὰρ κε-
 νώσεται ταῦτα διὰ τῶν ἐμείνων ἐν-
 χερῶν χαλαστικῶν καὶ ναυτίαν ἐμ-
 πεινούμενα, ἀλλὰ καὶ ὑπάρχει τῶν
 κοιλίαν, καὶ ἐναντιωθήσεται τῇ
 κενώσεται τῶν σωματικῶν, ἀμυλ-
 15 τικῶν τῶν δεινυτικῶν καὶ δεσ-
 τῶν. ἔστι δὲ ἀναργῶς καταλαβέ-
 σθαι τοῦτο· εἰ γὰρ τις ἐλκώσεται
 περὶ αὐτοῦ δι' ἀσβέσου, ἢ
 τρυγῶν ἢ χαρδαίης ἢ πινος ἄλ-
 λου δεινυτικῶν τὸ σῶμα, ἀπορροή-
 20 σαι ἐλάττω, οὐχὶ ἐλκώσεται ἀπὸ
 τοῦτου. καὶ μὴ οὐδ' εἰ τις ἐλκώσεται
 δεξιῇ ἰσχυρῶς ἢ ἡμῶν, δύναται
 περὶ αὐτοῦ ἔσθαι μὴ ἐμείναι οὐ
 μόνον καὶ ὁ κενὸς καὶ ἀποκρίνει
 τὸ βλάπτον ὡφελῆ, ἀλλ' ὅτι καὶ
 25 δεικνύσι τὸ κενὸν ἐνίστη, ἐκ τε
 ὁσμῆς ἢ ὀσμῶν ἢ χρώματος
 πινος· ἐν μὲν γὰρ τῆς ὁσμῆς, καὶ
 πικρίας, μυκωνίων· ἐν δὲ χρώ-
 μι μείδιον ἢ γύλον ἀπὸ τῶν ὀσμῶ-
 νων, γάλα ἢ τὸ νεισοπράξιμα
 ἀπὸ

in omnia valēs auxiliū dari po-
 test, q̄ vt proximo loco vir⁹ fo-
 ras exhaustiatur, priusq̄ inuale-
 scat. Quare sine mora, calidū
 oleū ex aqua, aut seorsū, vt vo-
 mitare cogātur, dari conuenit.
 Aut si oleū natura loci negat,
 butyrum cum aqua calida, aut
 malua, aut lini semine, aut tra-
 go, vitica, foenogreco, aut hali-
 ce decocto, vicē ei⁹ exhibebit.
 Hęc. n. nō modò vomitionib⁹
 exigent vi illa sua laxatrice, aut
 nausēā ciētē, sed aluum quoq;
 subducēt, & corporū inanitione
 ita aduersabitur, vt acrimo-
 nias venenorū hebetent. Id qđ
 euidenter huiuscemodi argumē-
 to deprehendere licet: Est, vt
 quisq̄ viua calce vel face, aut
 cātharidib⁹, aut alio quouis a-
 cri, corp⁹ exulcerare statuerit,
 is si ipsū oleo leniter illinat, ex-
 ulcerationē nō accipiet. Atqui
 neq; vehemēter adstringi corp⁹,
 neq; refrigerari poterit, si an-
 tea perungat. Quinetiā vomit⁹
 non ob id modò qđ vacuet, &
 noxiū humiorē excernet, iuuā-
 mētū adfert, sed qđ affūptū vir⁹
 nōnunq̄ odore, coagulatis gru-
 mis aut colore, pdat: q̄ppe cū
 odore & amaritudine, meco-
 niū: colore, cerusā, gypsumve:
 grumis lac aut sangninem ani-
 malis

DIOSCORIDIS

malis recens iugulati ostēdat.
Nam grauis odor regestorum,
leporis marini, aut rubetæ ve-
neficia deprehendit, ita vt nō-
nulla ab iis remedia peti pos-
sint, ad idonea singulorum au-
xilia trāseuntibus. Oleo etiam
maluæ decoctum admiscetur,
aut glauciū, aut adeps anseri-
nus, aut pinguium carniū iu-
ra, aut lixiuium lignorū cine-
re factum. Vbi verò vomitus
diligēter citatus fuerit, ne quid
in ventre coierit, quæ hæse-
runt intestinis reliquiæ, clyste-
re acri deuocentur. Facit &
nitrum tritum cum hydrome-
lite sumptum & vina vetera li-
beralius epota, gallinacea iu-
ra, præpingnes pisces, vetustæ
carnes pinguisque, & quæ adipe
aut recenti butyro paran-
tur. Alium nanque subducūt,
vti diximus: & stomachum re-
soluētia, prioniorem ipsum ad
vomitionem reddunt: & venci-
norum acrimonias hebetant,
atque meatus obstruentia, ce-
lerem virium penetrationē in-
hibent. Quinetiā medicamen-
ta dantur, quæ communi dote
profunt: vt Lemnia terra, aga-
ricum, abrotonum, irio, radix
eryngij, semen pastinacæ, & ca-
laminthæ, nardum gallicum,
casto-

ἀπὸ δὲ βρώμου καὶ ποίττιος τῶ
ἐμουμένου καὶ ὀσμῆς, κατὰ τὸν
δαδάτιον καὶ φρούον, ὡς διὰ
τοῦτο ἢ δι' ἑτέρον ἔνια διώσκει
βοηθεῖν, ἐρχομένους ἐπὶ τὰ ἐχθ-
ρὰ ἀρμόζοντα βοηθήματα. πα- 5
ραμύρτυμι δὲ τὸ ἐλαῖον μαλά-
χως ἀφέψημα, ἢ γλαυκίον, ἢ σέ-
αρ χύσιον, ἢ ζωμὸς ἐκ λιπαρῶν
κρεῶν γεροντός, ἢ κοιλία ἢ διὰ τῶν
ξύλων κομισιμύους δὲ διὰ τῶν
ἐμέτων σπυμελὸς, διὰ τὸ μν- 10
δὲν ὑπολείπειται ἐν τῇ κοιλίᾳ,
τὸ ἐμμεῖται ἐν τοῖς ἐντέροις κλύ-
σματι δειμὶ κομιούμεναι. πικρὰ
δὲ καὶ τὸ νίτρον λεῖον συνυδρα-
μέλιτι παραμυμάνομενον, καὶ
οἶνοι πολλοὶ καὶ παλαιοὶ πινό- 15
μενοι, καὶ ζωμοὶ ὀρνίθων, ἰχθύ-
ες λιπαροὶ, καὶ κρέα παλαιὰ καὶ
λιπαρὰ, καὶ τὰ διὰ σέας ἢ βο-
ύων περισφάπτει. ὑπάρχοντα γὰρ
τῷ κοιλίαν ὡς περιεῖπεν καὶ τὴν
σώματι ἀναλύοντα, ἵτοιμύ- 20
τες κατασκευάζει τὸν σῶμα-
τι πρὸς τὸν ἐμέτον. ἀμυγδαλῆς
τῆ τῷ δειμῆτι. αὐτῶν, καὶ
παρεμπλαστέμενα τοῖς πόσι
καλνεῖ τὴν ὀξύτητα τῆς τῶν φαρ-
μάκων διωάμεως. δίδονται δὲ 25
καὶ ἀρμόζοντα φάρμακα κοι-
νῶς τῶν ὄσων ἢ λημνία μίλτος, ἀ-
γαρικόν, ἀβρόπνον, ἐρύσιμον,
ἡερηρίου ρίζα, σαφύλινου σπέρμα
καὶ καλαμίνθης, γὰρος κελτικῆς,
καὶ σό-

καὶ δέσσει, νάρθηκος χλωρῶν ἐν-
 τρειῶν, νηλεῖον τοῦ καλουμένου
 ῥιζοδένδρου ἄνθος, περασίτου γυ-
 λῶς. σίλφιον, ἢ ὁ ὅπως αὐτοῦ, σα-
 γάπινον, ὁ ποπᾶν ἀξ, πικροδανίου
 5 ὅπτες, καὶ ἢ ῥίζα * ὡς καὶ μαγύ-
 δειν ἐκάλεισαν, ἀριστολόχια μα-
 κροῦ, πικραίου ἀγρίου σπέρμα, κέ-
 σσου τῆς βεττονίης καλουμένης
 τὰ φύλλα * δίδοται δὲ ἕκαστον
 αὐτῶν οἷον < ὁ πλῆθος. ποιεῖ καὶ
 10 πολλοὺς ἀφίλημα * καὶ σέσση
 καὶ πᾶσι ὑγρὰ κεία ἐκλειρο-
 μένη. χυνομότατα δὲ βοηθῶσι
 καὶ αὐτῶν, ὅν τὰ σκευάσματα
 ἐπὶ τέλει ἀναγράφονται. κοινῶς
 15 βοηθητέον τοῖς τὸν τρέπον
 τοῦτον * διωκτὸν δὲ καὶ ἐν τῶν
 παρεκκολλουμένων συμπτωμά-
 των, κοινὰ καὶ τὰ βοηθήματα
 συμπαρελαμβάνονται. χεῖρον
 γὰρ αἱ τῶν πλείων φαρμάκων
 δυνάμεις, εἰς ὁμοιοτέτοις πε-
 20 εἰρήσει τὸ σῶμα διατρέσει. δι-
 ὡς αἰπὴν ἐπὶ τῶν πλείων τὰ
 κοινὰ βοηθήματα ἀνείη πικύλα
 μὲν γὰρ τὰ δηλητήρια φάρμακα,
 κοινὰ δὲ καὶ οὐ πολλὰ αἱ ἐξ αὐτῶν
 γινόμενα διατρέσει. ἀδυνάτην
 25 γὰρ πᾶν τὰ συμπτώματα ἐν
 παρεκκολλήσει. εἰ γὰρ ὡς τοῦ-
 το, παρεῖληκεν αὐτὴ καὶ ἕκαστον
 φάρμακον διὰ τῶν βοηθημάτων
 περὶδοσις. τό τε γὰρ δὲ ἡγεῖν σῶμα
 γὰρ τε λίαν καὶ ἔντερον ἢ πᾶρ τε
 καὶ

castoriū, ferulę virentis medul-
 la, flos rhododēdri, succus mar-
 rubij, laser aut lalerpitium, sa-
 gapenū, peucedani succus, aut
 panacis, & radix quam magu-
 darim appellarūt, aristolochia
 longa, sylvestris rutę semē, &
 betonica, quā cestron nomi-
 nāt, folia: singula cū vino dra-
 chmę pondo sumi debēt. Effē-
 ctum præbet polij decoctū, &
 fefeli, & liquida pix lincta. Ma-
 gnificē ferūt opē antidota, quę
 in calce operis scripta reliqui-
 mus. Cōmunis ratio præstandi
 auxiliij ita se habet. Cæterū ab
 iis quę consueverunt euenire,
 cōmunia reinedia sumptitari
 possunt. Ferē enim vires vene-
 norū quamplurimorū, in affe-
 ctus consimiles corpus tandē
 redigūt. Quam ob causam ple-
 risq; cōmunia conducūt auxi-
 lia: varia etenim sunt veneno-
 rū genera, cōmunes tamē nec
 multi iudē affectū oriūtur. Neq;
 fieri potest, vt oēs cōcurrētēsq;
 casus quę symptomata vocāt,
 vnū venenum sequātur. Alio-
 quin superuacanea fuisset ven-
 enorū singulorū traditio cū
 suis remediis ab authorib; de-
 scripta, Neq; verō in vno eo-
 dēq; promptū est inuenire, vt
 quis stomachi, alui, intestinorū,
 iecoris

DIOSCORIDIS

iecoris, renū, & vesicā dolore καὶ νεφροὺς καὶ κύστιν, ἐπὶ δὲ λυ-
vehemēter crucietur, vt singul- ζεν καὶ δάκνεται καὶ τρέμει,
tiat, erodatur, contremiscat, re- ἀφώνοις τε εἶναι καὶ πεινυχ-
frigeretur, obmutescat, cōuella- δαι, ἀπ' αὐτῶν τε καὶ ἀστυκτεῖν
tur, pulsus elanguescat, spiritus καὶ δυσπνοεῖν, καὶ καταθέρεσθαι
difficilis fiat, verno prema- καὶ σκοποῦσθαι καὶ πνίγεσθαι καὶ
tur, vertigo obuerfetur, caligēt δι' αὐτὴν καὶ αἰμορρᾶεῖν, πυρέσ-
sensus, strāguletur, sitiat, sāguis σεν τε καὶ δυσπνεῖν, καὶ σφα-
erūpat, febre cōflictetur, ægrē φροῦσθαι, καὶ ἐμῆν πικρὰ ἢ ναυ-
lotium reddat, torminibus ve- πᾶν, ἐρυθράνεσθαι τε καὶ πε-
xetur, crebrō vomitet, nausea λιθνοῦσθαι καὶ ὀχρίσθαι, παρ-
prematur, rubescat, liuore su- φρενεῖν τε καὶ ῥέγχειν καὶ πα-
gilletur, pallefcat, desipiat, ster- 10 εἶεσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ ποιεῖν καὶ
tat, virib⁹ deficiatur, & pleraq; διάφορα πάσχειν ἐνὶ μόνῳ δύσσο-
alia faciat, patiatūrque: singula λον εὐρεῖν παρ' ὅλῳ, ἔκαστον
enim in generales affect⁹ dedu- μελεῖσθαι εἰς καθολικὰς διατά-
cta, pauca numero, & commu- σεις ὁλίγων ἀειδμῶν καὶ κοπῶν
nia ea demōstrāt, quæ euenire ὑποδείξαι συμπωματων. διδ 15
cōsueuerūt. Quare in singulis καὶ ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν περιε-
quæ suprā dixim⁹ nō facile fue- ρμῶν οὐκ εὐκολον τὸ εἰλημμέ-
rit deuoratū virus cognoscere. νον φάρμακον γινώσκεισθαι. τὸ γὰρ
Nam oris & linguæ erosio, sto δάκνεται τὸ σῶμα καὶ γλῶτταν,
mach, vētris, vesicæ ac renum καὶ φλεγμαίνεν σῶμαχον καὶ κοι-
inflāmatio, vehemēs vrinē dif- λιαν τε καὶ νεφροὺς καὶ κύστιν, δυσ- 20
ficultas, & interdū cruoris cū ουρεῖν τε ἰσχυρῶς, ἐπὶ οὗ τε δὲ καὶ
eo exitus lācinatio, & in pluri- αἷμα δι' οὐρῶν πορεύεσθαι, καὶ
mis partibus quidā adustionis καθοῦσθαι, διαπεπρῶσθαι τε πολ-
sensus, nō in cātharidibus mo- λὰ μέρος τοῦ σώματος, οὐ μόνον
dō potis reperiūtur, sed in eru- ἐπὶ καυθαρείδων εὐείσκειται πα- 25
cis quoq; pinorum, & bupre- ρακτουδουῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πι-
ste, & salamandra. Porro non τυοκέρμης καὶ βοουπρῆτος καὶ
modo eos qui meconium hau σαλαμαίνδρας, τὰ τε κατὰ φέρεσθαι
serūt, verno aut sopore pre- ἢ καρεῦσθαι ἢ ῥέγχειν, πελιοῦ-
mi, stertere, liuore fugillari, tor- δαί τε καὶ γαστρίαν καὶ καταλύ-
pere, refrigerari, stupefcere, χεσθαι καὶ ναρκῆν, ἀνίστην τε
toto καὶ ὀδύειν

toto

καὶ ὀδύειν

- καὶ ὁ δαξέσθαι τὸ ὅλον σῶμα, οὐ
μόνον τοῖς τὸ μυκῶνενον πιπτο-
κόσι παρέπιπται, ἀλλὰ καὶ τοῖς
μασθεγχομένοις ἢ κλύονεν περσ-
ενεγχομένοις. τό τε παρσθερ-
5 νέην, οὐ μόνον ὑσκούαμος ἐπιφέ-
ρει, ἀλλὰ καὶ τὰ τοξικά καλού-
μεθα τῶν φαρμάκων· καὶ ἀκόνι-
τον δὲ, καὶ τὸ μέλι τὸ ἡγνώμε-
νον ἐν ἡρακλείᾳ τῇ πυγμῇ· καὶ τὸ
πνίγεσθαι δὲ οὐ μόνον ἐπὶ μυκῶ-
10 των ὁράται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αἰ-
μαπος τρωρίου, καὶ γάλακτος καὶ
ἀκονίτου καὶ γύψου καὶ λιμνι-
δίου. καὶ κατὰ τοῦ δύσκολον ἐὰν
δέλτης εὐρεῖν σημεῖον διωδόμενον
π τῶν πονομένων καὶ ἡγνώμενων
15 φαρμάκων δηλῶται· καὶ μάλιστα
ὅτι κοινὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπι-
νομῶσις πάσαι παρσκολου-
δεῖ τούτα. πάλιν ἐπὶ μὲν τῶν
ὀξέως ἀναιρέοντων, ἔστι περ καὶ
σημειώσασθαι τὸ βλέπόντων ὡς
20 παρσδύσμενον. ἐπὶ δὲ τῶν χρο-
νίας διατέσεσσι παρσκευαζόντων,
δύσκολον οὐδὲν περὶ τὴν περσ-
πείαν τοῦ περὶ τὴν σημείωσιν
δυχερεῖς βλέπόντων, ἐμφυζόν-
τα γὰρ τὴν ἐξύτητα τῆς ἐνερ-
25 γείας τὰ φάρμακα, καὶ μετα-
ληφθέντα εἰς χρενίους, κοινῶς
λαμβάνει τοῖς λοιποῖς πάσαι
τὰς κατὰσκευας, καὶ τὰς βοή-
θειας, τῆς ἰδιότητος τῶν πονομέ-
νων φαρμάκων μυκῶν ἐνοῦσης.

δια.

toto corpore pruritus senti-
re, sensu priuari constat, sed eos
etiam qui mandragorā aut ci-
cutam deuorant. Deliriū non
hyosciamus tantum infert, ve-
rum etiā quæ toxica appellan-
tur: itidem aconitum, & mel
quod in Heraclea Pontica gi-
gnitur. Stangulatio non minus
in fungis, quàm in sanguine
taurino, lacte, aconito, cerusa,
gypso conspicitur. In summa,
difficile vni vni veneno pro-
prium inuenire signum, quod
haustum, gustatumque virus
prodere possit: maximè quod
hæc cæterorum etiam vitio-
rum, quæ in corpore exori-
untur, communia sequi so-
lent. Cæterum in his quæ ce-
leriter enecant, noxam signis
forsitan indicare possis, si ad
ea respexeris quæ sumus dictu-
ri. Sed in iis qui ad longas æ-
gritudines spectant, nihil ad
medendi rationem difficile,
dūtaxat quod pertineat ad in-
dicia noxæ, vtpote cum ve-
nena statim atque præsentaneam vim illam perdiderunt,
transmutata in longos affe-
ctus, cōmunia reliquorum vi-
tiorum remedia, compositio-
nēque flagitent, cum venefica
proprietas non amplius insit.

S Si verò

DIOSCORIDIS

Si verò longa sit affectio, in aliquod diuturnorū morborum genus recidet, à quibus facile fuerit medēdi rationē assumere. Sed de iis quæ generaliter auxiliantur, hæcenus. Consequenter quæ priuatim singulis profunt, scriptis mādabimus, si prius sigillatim exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus extitalem aut maleficam vim fortitūtur, vt medicinæ studiosi ea cautē obseruēt, quæ ad rationē salutis scripta inueniuntur: quoniam nulla eorū quibus vtūtur, venenis sint commista. Incuria enim magnas adfert noxas, & sæpe cōtinuo vsu eorū, homo in perniciē agit. Proinde animalia quæ exitiosā vim habēt, hæc sūt: cātharides, buprestis, salamādra, pinorū eruca, lep^rmarinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hiruīdines. Scemina sūt: hyoscyam^o, coriadrū, cicuta, gith, psylliō. liquamēta: meconiu, opocarpasō, thapsiæ, fuccus, elateriū, mandragoras. Radices, quas mittit chamæleo, aconitū, thapsia, veratrū, ixia, agariū nigrum, ephemereum, quod aliqui Colchicum vocant, quod in Colchide nascitur. Herbarū oleraque: smilax, quā aliqui tithymalū appellāt,

Roma-

διασείσας δὲ χειρὶ κατεσκεύασμένους ὑπὸ αὐτῶν ἢ διασείσας παρὰ τῶν εἰς ἐν πρὸς τῶν χειρῶν ἐμπέπει πασάν, ἐφ' ὧν οὐ χεῖρες ὅτι καὶ τὴν δεξιάν ἀναλαμβάνειν, καὶ τὰ μὲν κοινῶς βοῶν, δουῖτα τῶν δ' ἑστίν, οἷς ἀκροῦσας ἀναγκάζομεν καὶ τὰ ἰδίᾳ ἐκείνοις ἀφ' ὧν ὄντα προκινῶμεν οἱ φ' ἐν ὅσῃ φθαρτικῇ ἢ κακωτικῇ ἔχει δύναμιν ἐκείνης τῆς εἰδος, καὶ ἵνα πεφυλαχμῶς εἴ τινα τῶν περὶς ὑ-
 10 γείαν ἀναγκασμῶν φαρμάκων ἔχοντι τινα τοῦτων μεμιγμένα φάρμακα οἱ φιλικταυοῦτες οἷς χέωνται. τὸ γὰρ ἀπεισκευπὸν μεγάλας ἐπιφέρει βλάβας, καὶ πηλάκις διὰ τὴν συνεχῆ χεῖρ αὐ-
 15 τῶν, ἀπωλείας αὐτὰ γίνεται. Ζῶα μὲν οὖν ὅτι φθαρτικὰ τὰ δεῖ κανθαρίδες, βούφρες, σαλαμανδρα, πτυοκάμπη, λαγῶς θαλάσσιος, φρυγῶς ὁ λεῖος, βάτταρος ἑλεος ἀφρονος, βδέλ-
 20 λαι κατὰ πείθειται. σπερμάτων, ὑοκύνamos, κόριον, κάρειον, μελαύθιον, ψύλλιον. ὀπσιμάτων δὲ μικκωνειον, ὀποκάρπασον, θαψία χυλῶς, ἐλατήειον, μαρδάρως. ψιζῶν δὲ χαμαλέαν, ἀκονιτον, θαψία, ἐλλέβορος, ἱξία, ἀ-
 25 γαικὸν τὸ μέλαν, ἐφ' ὧν οἱ κολλήκων καλοῦσι διὰ τὸ κολλῆσαι γίνεσθαι. ποδῶν δ' καὶ λαχάνων, σμίλαξ, ἢ ἐνίοτε πτυμαλον, ῥωμάδος

ῥωμάιοι ὃ νάξιον ἢ τάρσον χαλῶσι, σφύγγιον μαλικόν ὃ ἐν δορύκτιον καλοῦσιν, ἢ τε σαρπηδονίος πᾶσα οὖσα βασιγάρχου εἶδος, κύνων, κερατῆς, φθαεικόν, τοξικόν, πύργον ἄρειον, κύνκτες, ἀπὸ ζώων δὲ αἷμα ταύρειον νεαρόν, καὶ τὸ ἐμπυτιαδὲν γάλα, μέλι τε τὸ ἐν ἡρακλείᾳ τῇ πομπικῇ ἡλυώδρον. μεταλλικὰ δὲ γύψος, ψιμίδιον, τίτανος, ἀρσενικόν, 10 σαρδαράχαι δύο, λιθάριος, ἀδάρεκν, μόλιθος, καὶ ἡ καλουμένη ὑδραργυρος. τῶν δὲ συμφύλων, οἶνος ἀθρόως ποθεῖς πολλὸς ἀπὸ βαλανείου ἢ γλυκύ, ἢ ψυχρὸν ὕδωρ ὁμοίως.

15 Περὶ Κανθαρίδων. Κεφ. α'. Τοῖς ἔν κανθαρίδας προσενεργαμένοις, παρ' ἐπεὶ χαλεπώτατα σημεῖα. οὐδὲν γὰρ ἀπὸ τῆς εὐματός μέχρι κώσεως πάντα δύνανται δοκεῖν αὐτοῖς, καὶ κτ' ἢ γενέσθαι, πῶς 20 ἢ κατὰ ὁμοίον π' ἐγγίνεσθαι φλεγμάνουσι ὃ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον καὶ δυσσεύσι. πολλάκις δὲ αἷμα παρέρχεται δι' οὖρον· φέρεται δ' αὐτοῖς καὶ κοιλίαν* ὁμοίως τοῖς ἐπὶ δυσεντερικῶν καποδυμίας τε καὶ αἵταις καὶ σκοποδιγίας φειπ- 25 ποιοῖσιν. ἐπὶ τέλει δὲ παραφέρουσι πλὴν διάνιαν. δεῖ ἔν περὶ παρακολουθῆσαι τι τοιοῦτον, ἀναγκαζέειν ἐμῆν, διδόντας αὐτοῖς τὸ ἔλασσον, ἢ ἄλλο π' ἢ προσρηθῶν. καὶ μῦθ

Romani taxum, folanū manicū, quod & dorycniū dicitur: fardinia herba, quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicū, toxicum, ruta sylvestris, fungi. Ab animalib⁹, taurinus sanguis recēs, coagulātū lac, mel Heracleæ in Ponto genitum. Metalla: gypsum; cerusa, calx, auripigmentum, duo sandarachæ genera, spuma argenti, adarce, plumbum, & quod argentum viuum dicitur. E li- quoribus domesticis: vinum abunde post balneas potum; aut passum, & frigida aqua similiter.

Cantharides. Cap. I.

Quibus datae sunt cantharides, signa eueniunt grauissima: Ab ore enim ad vesicam usque cuncta erodi sentiuntur; picē aut similem quiddam cecidriae resipiunt, dextra praecordia inflammantur: vrinam aegre reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmēta non secus atque dysentericis, aluo deferuntur: fastidia urgent: animo linquantur, obortaq; vertigine concidunt: postremō mēte abalienantur. Ergo antea quā tale nōnihil accidat, dato oleo, aut supradictorū aliquo, vomere cogantur. S ii mōx